ECLI:LV:AT:2024:0920.A420219620.14.S
Lieta Nr. A420219620, SKA-117/2024
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2024.gada 20.septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Ieva Višķere, senatores Dzintra Amerika un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „PANKŪKAS.LV" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja 2020.gada 20.jūlija lēmuma Nr. 4-1.3/1537 atzīšanu par prettiesisku un zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, sakarā ar Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 17.jūnija spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Pasūtītājs Valsts asinsdonoru centrs 2020.gada 27.martā izsludināja atklātu konkursu „Donoru uzkodu komplektu piegāde" (id. Nr. VADC 2020/15), iepirkuma nolikumā paredzot, ka iegādāsies kopumā 50 000 vienības uzkodu komplektu.

Atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumu Nr. 1037 „Noteikumi par cilvēka asiņu un asins komponentu savākšanas, testēšanas, apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas kvalitātes un drošības standartiem, ievešanas un izvešanas nosacījumiem, kā arī kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai" (turpmāk – noteikumi Nr. 1037) 17.11.7.apakšpunktam (noteic, ka Valsts asinsdonoru centrs nodrošina katram donoram bezmaksas maltīti 1,42 *euro* vērtībā) iepirkuma nolikums paredzēja, ka viena uzkodu komplekta vērtība (cena) ir 1,42 *euro*, un attiecīgi, ka iepirkuma kopējā paredzamā līgumcena ir 58 677,69 *euro* bez pievienotās vērtības nodokļa (71 000 *euro* ar pievienotās vērtības nodokli).

Iepirkuma konkursā piedāvājumus iesniedza četras komercsabiedrības, tostarp pieteicēja SIA „PANKŪKAS.LV" un SIA „Giline for life", kura savā piedāvājumā kā viena uzkodu komplekta cenu bija norādījusi 1,4157 *euro* un attiecīgi kopējo cenu – 58 500 *euro* bez pievienotās vērtības nodokļa.

Pasūtītāja iepirkumu komisija ar 2020.gada 18.maija lēmumu par konkursa uzvarētāju atzina pieteicēju, bet SIA „Giline for life" piedāvājumu noraidīja, to atzīstot par neatbilstošu iepirkuma nolikuma prasībām. Iepirkumu uzraudzības birojs ar 2020.gada 29.jūnija lēmumu minēto pasūtītāja iepirkumu komisijas lēmumu atcēla un uzdeva pasūtītājam atkārtoti izvērtēt iesniegtos piedāvājumus.

Pasūtītāja iepirkumu komisija, atkārtoti izvērtējusi visus piedāvājumus, ar 2020.gada 7.jūlija lēmumu par konkursa uzvarētāju atzina SIA „Giline for life".

Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicēja vērsās Iepirkumu uzraudzības birojā. Birojs ar 2020.gada 20.jūlija lēmumu Nr. 4-1.3/1537 pieteicējas iesniegto sūdzību atstāja bez izskatīšanas, norādot, ka jautājums par SIA „Giline for life" piedāvājuma atbilstību iepirkuma nolikuma prasībām birojā jau ir izvērtēts iepriekš.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā ar prasījumu par Iepirkumu uzraudzības biroja 2020.gada 20.jūlija lēmuma Nr. 4-1.3/1537 atzīšanu par prettiesisku. Ievērojot to, ka ar minēto lēmumu pieteicējas iesniegtā sūdzība netika izskatīta pēc būtības, lietā izspriežamais prasījums precizēts kā prasījums par pasūtītāja iepirkumu komisijas 2020.gada 7.jūlija lēmuma, ar kuru par konkursa uzvarētāju atzīta SIA „Giline for life", atzīšanu par prettiesisku.

Pieteicēja tiesvedības gaitā arī iesniedza pieteikuma papildinājumus, lūdzot atlīdzināt zaudējumus (neiegūto peļņu un izdevumus par juridisko palīdzību) un kaitējumu, kas tai nodarīts ar prettiesisko pasūtītāja iepirkumu komisijas lēmumu.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2022.gada 17.jūnija spriedumu pieteikumu daļēji apmierināja. Tiesa atzina par prettiesisku pasūtītāja iepirkumu komisijas 2020.gada 7.jūlija lēmumu un noteica pieteicējai zaudējumu 24 137,72 *euro* atlīdzinājumu. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Spriedums pieteikuma apmierinātajā daļā pamatots ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[3.1] Pasūtītājs, pamatojoties uz Publisko iepirkumu likuma 41.panta devīto daļu, kas paredz, ka pasūtītājam piedāvājumu vērtēšanas laikā jāpārbauda, vai piedāvājumā nav aritmētisku kļūdu, un šādu kļūdu konstatēšanas gadījumā tās jāizlabo, SIA „Giline for life" piedāvājumā norādīto viena uzkodu komplekta cenu 1,4157 *euro* noapaļoja uz skaitli ar diviem cipariem aiz komata, tā rezultātā iegūstot cenu 1,42 *euro*.

Lietā noskaidrojams, vai šāda pasūtītāja veikta kļūdas labošana faktiski nav novedusi pie SIA „Giline for life" piedāvājuma grozīšanas.

[3.2] Aplūkojot iepirkuma nolikuma normas kopsakarā ar noteikumu Nr. 1037 17.11.7.apakšpunktu, ir acīmredzami skaidrs, ka pretendentiem iepirkumā bija jākonkurē ar kvalitatīvāko uzkodu komplekta piedāvājumu konstantas cenas – 1,42 *euro* – ietvaros, un atkāpes no šīs cenas nebija pieļaujamas. Tomēr SIA „Giline for life" savā piedāvājumā, nepareizi izprotot nolikuma prasības, apzināti norādīja citu cenu par vienu uzkodu komplektu, un tā rezultātā minētā pretendenta piedāvājumā norādītā kopējā cena par 50 000 uzkodu komplektiem no paredzamās līgumcenas atšķīrās jau tik ievērojami, ka nevarēja tikt labota aritmētisku darbību veikšanas (noapaļošanas) rezultātā. Līdz ar to pasūtītājs nebija tiesīgs labot SIA „Giline for life" piedāvājumā norādīto cenu par vienu uzkodu komplektu, jo tas faktiski noveda pie piedāvājuma grozīšanas.

[3.3] Tā kā pasūtītāja iepirkumu komisijas 2020.gada 7.jūlija lēmums, ar kuru par konkursa uzvarētāju atzīta SIA „Giline for life", ir prettiesisks, pieteicējai ir atlīdzināmi zaudējumi neiegūtās peļņas un izdevumu par juridisko palīdzību veidā.

[4] Iepirkumu uzraudzības birojs par Administratīvās rajona tiesas spriedumu daļā, kurā apmierināts pieteicējas pieteikums, iesniedza kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzībā iebilsts pret tiesas secinājumu, ka pasūtītājs nebija tiesīgs labot SIA „Giline for life" iesniegtajā piedāvājumā norādīto cenu par vienu uzkodu komplektu. Šajā sakarā birojs uzvēris: tā kā strīdus iepirkuma nolikuma normas paredzēja, ka pretendenti savstarpēji konkurē ar to piedāvājumos norādītajām uzkodu komplekta kvalitatīvajām īpašībām, nevis cenu, tad pasūtītāja veiktie viena uzkodu komplekta cenas labojumi

SIA „Giline for life" piedāvājumā minētajam pretendentam neradīja nekādas priekšrocības attiecībā pret citiem pretendentiem un līdz ar to arī nevarēja ietekmēt iepirkuma konkursa rezultātu.

Tāpat kasācijas sūdzībā norādīti iebildumi pret tiesas secinājumiem par zaudējumu atlīdzināšanu pieteicējai.

[5] Pasūtītājs iesniedza paskaidrojumus par kasācijas sūdzību, norādot, ka piekrīt tajā minētajiem argumentiem.

Pieteicēja paskaidrojumus par kasācijas sūdzību nav iesniegusi.

Motīvu daļa

[6] Kasācijas tiesvedībā vispirms izšķirams, vai tiesa ir pieļāvusi kasācijas sūdzībā norādītos tiesību normu pārkāpumus, atzīstot, ka pasūtītājs nebija tiesīgs labot SIA „Giline for life" piedāvājumā konstatētās aritmētiskās kļūdas. No atbildes uz šo jautājumu atkarīgs, vai ir vērtējami arī kasācijas sūdzības argumenti par tiesas secinājumiem saistībā ar zaudējumu atlīdzību pieteicējai, kurus, pieteicējas ieskatā, tai radījis SIA „Giline for life" piedāvājuma labošanas rezultātā pieņemtais pasūtītāja lēmums.

[7] Jautājums par aritmētisku kļūdu labošanu pretendenta iesniegtajā piedāvājumā regulēts Publisko iepirkumu likuma 41.panta devītajā daļā.

Atbilstoši minētajai tiesību normai pasūtītājs piedāvājumu vērtēšanas laikā pārbauda, vai piedāvājumā nav aritmētisku kļūdu. Ja pasūtītājs konstatē šādas kļūdas, tas šīs kļūdas izlabo. Par kļūdu labojumu un laboto piedāvājuma summu pasūtītājs paziņo pretendentam, kura pieļautās kļūdas labotas. Vērtējot finanšu piedāvājumu, pasūtītājs ņem vērā labojumus.

Kā pārsūdzētajā spriedumā vispārīgi pareizi ir norādījusi tiesa, minētajā tiesību normā noteiktās pasūtītāja tiesības labot kļūdas pretendentu iesniegtajos piedāvājumos ir aplūkojamas kopsakarā ar regulējumu, kas iepirkuma procedūrā pieļauj piedāvājuma papildināšanu vai precizēšanu, ciktāl šāda papildināšana vai precizēšana negroza piedāvājumu pēc būtības. Proti, pasūtītājs konkrētu pretendenta pieļautu kļūdu piedāvājumā ir tiesīgs labot tikai tad, ja tas neizmaina iesniegto piedāvājumu tādā veidā, ka tas faktiski ir vērtējams kā jauns piedāvājums (plašāk par piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) robežām sk., piemēram, *Senāta 2021.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-176/2021, ECLI:LV:AT:2021:0618.A420293918.11.S, 7.–10.punktu* un tajos minēto Senāta un Eiropas Savienības Tiesas judikatūru).

Tomēr Senāts atzīst, ka tālākie tiesas secinājumi spriedumā ir izdarīti, pienācīgi neizvērtējot regulējuma par pretendenta iesniegta piedāvājuma papildināšanu (precizēšanu) būtību un jēgu, un līdz ar to ir kļūdaini.

[8] Pretendenta iesniegta piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) iespēja paredzēta Publisko iepirkumu likuma 41.panta sestajā daļā, kurā ietvertais regulējums pēc būtības pārņemts no Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk – direktīva 2014/24/ES) 56.panta 3.punkta. Minētā direktīvas norma paredz, ka gadījumā, ja informācija vai dokumentācija, kas jāiesniedz ekonomikas dalībniekiem, ir vai šķiet nepilnīga vai kļūdaina, vai ja trūkst konkrētu dokumentu, līgumslēdzējas iestādes var lūgt attiecīgos ekonomikas dalībniekus iesniegt, papildināt, precizēt vai pabeigt attiecīgo informāciju vai dokumentāciju, ar noteikumu, ka šādi lūgumi tiek izdarīti, pilnībā ievērojot vienlīdzīgas attieksmes un pārredzamības principus.

Lai gan direktīvas 2014/24/ES 56.panta 3.punktam analoģiska norma nebija iekļauta pirms minētās direktīvas spēkā stāšanās iepriekš publiskos iepirkumus regulējošajā direktīvā (proti, Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīvā 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru), gan Senāts, gan Eiropas Savienības Tiesa ir atzinuši, ka iespēja papildināt vai precizēt piedāvājumu ir saistīta ar tiem pašiem principiem, kas arī agrāk ir bijuši pamats Eiropas Savienības Tiesai interpretēt direktīvu minētajā jautājumā (*S e n ā t a 2021.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-176/2021, ECLI:LV:AT:2021:0618.A420293918.11.S, 8.punkts, Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 7.septembra sprieduma lietā „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras", C-927/19, ECLI:EU:C:2021:700, 93.punkts*). Proti, piedāvājumā norādītās informācijas precizēšanas pieļaujamība, ciktāl tas nenoved pie piedāvājuma grozīšanas, vispirms izriet jau no pašiem publiskā iepirkuma procedūras pamatprincipiem – iepirkuma procedūras atklātuma, piegādātāju brīvas konkurences un vienlīdzīgas attieksmes pret tiem, kā arī valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvas izmantošanas (*Senāta 2021.gada 2.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-873/2021, ECLI:LV:AT:2021:0702.A420191720.8.L, 4.punkts*). Vienlaikus kā principi, kuri jo īpaši ir saistīti ar piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) institūtu, Eiropas Savienības Tiesas praksē ir uzsvērti tie principi, kas ir tieši norādīti direktīvas 2014/24/ES 56.panta 3.punktā, proti, vienlīdzīgas attieksmes princips un no tā izrietošais pārredzamības princips (piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 4.maija sprieduma lietā „Esaprojekt", C-387/14, ECLI:EU:C:2017:338, 37.punkts, 2021.gada 3.jūnija sprieduma lietā „Rad Service u.c.", C-210/20, ECLI:EU:C:2021:445, 43.punkts* un tajos minētā judikatūra).

Tādējādi pretendenta iesniegta piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) iespēja vienmēr ir aplūkojama kontekstā ar tiem publisko iepirkumu procedūru caurvijošajiem principiem, kas ir šā iepirkuma procedūras institūta pamatā. Proti, ņemams vērā, ka šāda regulējuma mērķis ir izvairīties no pārmērīga formālisma, jo tas vispārīgi pieļauj, ka noteiktos apstākļos – piemēram, tādos apstākļos, kad ir pieļauta acīmredzama pārrakstīšanās vai aritmētiska kļūda – pretendenta iesniegtais piedāvājums var tikt izskaidrots vai papildināts (sal. *Eiropas Savienības Tiesas ģenerāladvokāta M. Bobeka (M. Bobek) 2016.gada 24.novembra secinājumu lietā „Esaprojekt", C-387/14, ECLI:EU:C:2016:899, 26.punkts*). Tas savukārt ļauj izvairīties no situācijas, kad pasūtītājam kāds pretendents ir jāizslēdz no dalības iepirkuma procedūrā vienīgi formālu iemeslu dēļ, kas novestu pie konkurences samazināšanās konkrētajā iepirkumā un līdz ar to – arī pie lielākas iespējas, ka valsts (vai pašvaldības) līdzekļi netiek izmantoti iespējami visefektīvākajā veidā. Vienlaikus šāds regulējums ir vērsts uz to, lai vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem nodrošināšanas nolūkā neviens pretendents netiktu nostādīts labvēlīgākā situācijā attiecībā pret citiem pretendentiem, ļaujot tam izskaidrot vai papildināt piedāvājumu tādā veidā, kas var ietekmēt konkurenci un radīt šaubas par pasūtītāja favorītismu pret konkrēto pretendentu vai patvaļību (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 4.maija sprieduma lietā „Esaprojekt", C-387/14, ECLI:EU:C:2017:338, 36.–40.punkts*). Līdz ar to šāds regulējums būtībā ir kompromisu rezultāts, ar to cenšoties panākt pēc iespējas taisnīgāko līdzsvaru starp dažādajiem visu publisko iepirkumu procedūru caurvijošajiem pamatprincipiem.

Minētais attiecīgi nozīmē, ka, vērtējot, vai konkrētā situācijā ir pieļaujama piedāvājuma papildināšana (precizēšana), izšķiroša nozīme ir piešķirama tam, vai šāda papildināšana ir pretrunā ar iepirkuma procedūras pamatprincipiem, jo īpaši vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem principu un pārredzamības principu. Ja nekādas pretrunas ar šiem principiem nav konstatējamas, būtu pārlieku formāli un pretēji piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) institūta būtībai uzskatīt, ka attiecīgais piedāvājums nevar tikt papildināts vai precizēts.

[9] Kā pārsūdzētajā spriedumā ir konstatējusi tiesa, no strīdus iepirkuma nolikuma normām kopsakarā ar noteikumu Nr. 1037 17.11.7.apakšpunktu skaidri izriet, ka iepirkumā iesniegtie pretendentu piedāvājumi tiek vērtēti, pamatojoties uz deviņiem donoru uzkodu komplektu kvalitāti raksturojošiem kritērijiem (piemēram, svaru, olbaltumvielu, šķiedrvielu un cukura daudzumu, riekstu saturu un daudzveidību maisījumā, u.c. kritērijiem), kādus pretendenti var piedāvāt par noteikumos Nr. 1037 un attiecīgi arī iepirkuma nolikumā norādīto cenu 1,42 *euro*. Tādējādi iepirkuma

nolikums veidots, paredzot, ka pretendenti iepirkumā savstarpēji konkurē ar to piedāvājumos norādītajām uzkodu komplektu kvalitatīvajām īpašībām, bet ne ar cenu, jo visiem pretendentiem uzkodu komplekti pasūtītājam ir jāpiegādā par vienu un to pašu noteikumos Nr. 1037 noteikto cenu. Tomēr tiesa minēto apstākli nav uzskatījusi par tādu, kas liktu atzīt, ka pasūtītājs SIA „Giline for life" piedāvājumā norādīto cenu 1,4157 *euro* noapaļošanas līdz diviem cipariem aiz komata rezultātā bija tiesīgs labot uz 1,42 *euro*, jo kā izšķirošu ir ņēmusi vērā apstākli, ka minētais pretendents attiecīgo cenu piedāvājumā esot norādījis apzināti, nepareizi izprotot iepirkuma nolikuma prasības.

Senāts atzīst, ka šāda tiesas pieeja neatbilst šā sprieduma iepriekšējā punktā norādītajai piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) institūta būtībai un principiem, kas ir šā institūta pamatā. Tiesa, fokusējoties uz apstākļiem, kas tās ieskatā liecina par to, ka SIA „Giline for life" savā piedāvājumā viena uzkodu komplekta cenu 1,4157 *euro* ir norādījusi apzināti, nav izvērtējusi, kādu ietekmi šāda rīcība, pat ja pieņemtu, ka tā bijusi apzināta, ir atstājusi (varēja atstāt) uz pretendentu brīvu konkurenci un vienlīdzību konkrētajā iepirkumā. Šajā sakarā ir būtiski ņemt vērā, ka strīdus iepirkuma nolikuma normas, kā jau minēts, neparedz pretendentu iesniegto piedāvājumu savstarpēju konkurēšanu ar cenu, bet vienīgi ar iepirkuma priekšmeta kvalitatīvajām īpašībām. Tāpēc neatkarīgi no iemesla, kāds ir bijis pamatā 1,4157 *euro* cenas par vienu uzkodu komplektu norādīšanai SIA „Giline for life" piedāvājumā, attiecīgās cenas labošana, matemātiski noapaļojot, nekādā veidā neietekmē ne pretendentu brīvu konkurenci, ne vienlīdzību iepirkuma procedūrā, jo saskaņā ar iepirkuma nolikuma normām iepirkuma uzvarētājs tiek noskaidrots, vērtējot ar uzkodu komplekta cenu nesaistītus kritērijus.

Ievērojot minēto, tiesas fokusēšanās uz to, ka strīdus cena par vienu uzkodu komplektu SIA „Giline for life" piedāvājumā ir tikusi norādīta apzināti, konkrētajā situācijā ir balstīta uz pārmērīgi formālu piedāvājuma papildināšanas (precizēšanas) institūta izpratni un ir pretēja šā institūta pamatā esošajiem principiem.

[10] Turklāt Senāts arī uzskata, ka tiesa pārsūdzētajā spriedumā ir nepamatoti piešķīrusi nozīmi tam, kāda cena SIA „Giline for life" piedāvājumā ir norādīta par visiem 50 000 iepirkuma rezultātā piegādājamiem uzkodu komplektiem. Ir tikai pašsaprotami, ka piedāvājumā pieļauta aritmētiska kļūda vienai iepirkuma priekšmeta vienības cenai var ietekmēt kopējo summu, kas norādīta par visām iepirkuma rezultātā piegādājamām vienībām. Līdz ar to tas vien, ka piedāvājumā norādītā kopējā summa atšķiras no paredzamās līgumcenas, pats par sevi nevar liegt labot piedāvājumā ietverto cenas norādīšanas kļūdu, noapaļojot piedāvājumā norādīto cenu līdz diviem cipariem aiz komata un tādējādi pārliecinoties, ka būtībā cena atbilst noteikumu Nr. 1037 17.11.7.apakšpunktā noteiktajai fiksētajai cenai, par kādu pasūtītājam jāiepērk uzkodu komplekti.

[11] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka Iepirkumu uzraudzības biroja kasācijas sūdzība par pārsūdzēto spriedumu daļā, kurā tiesa ir atzinusi, ka pasūtītājs nebija tiesīgs labot SIA „Giline for life" piedāvājumā konstatētās aritmētiskās kļūdas, ir pamatota. Tāpēc pārsūdzētais spriedums minētajā daļā ir atceļams, un lieta attiecīgajā daļā nododama jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai.

Tā kā jautājums par zaudējumu atlīdzināšanu pieteicējai ir pakārtots pirmās instances tiesā no jauna izskatāmajam jautājumam par SIA „Giline for life" piedāvājuma labošanas rezultātā pieņemtā pasūtītāja lēmuma par iepirkuma līguma tiesību piešķiršanu minētajam pretendentam tiesiskumu, pārsūdzētais spriedums ir atceļams arī daļā par zaudējumu atlīdzinājumu, nevērtējot kasācijas sūdzībā norādītos argumentus par spriedumu minētajā daļā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 17.jūnija sprieduma daļā, kurā apmierināts SIA „PANKŪKAS.LV" pieteikums, un nodot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai;

atmaksāt Iepirkumu uzraudzības birojam drošības naudu 70 *euro*.

I. Višķere Dz. Amerika I. Meldere